

Dagbok från Polenresa med Toleransprojektet

[Prenumerera](#) | Artikel i SocialPolitik nr 2 2014

Bussen stannade i byn Brok. Vi gick i tystnad genom en stor katolsk kyrkogård. Utsmyckningen med plastblommor i alla möjliga färger och lyktor så långt ögat nådde. Sedan gick vi till en skogsdunge som låg precis bredvid. Den judiska kyrkogården. Endast ett tjugotal gravstenar fanns kvar eftersom det inte fanns någon kvar som gick dit. Alla som skulle kommit dit är mördade. Det var en plats där konsekvenserna av förintelsen blev så tydliga.

När mörkret började falla kom vi fram till en plats där sorgen var så påtaglig att man nästan kunde ta på den. Det var som en dimma av förtvivlan. Vi hade kommit till förintelselägren Treblinka. På 13 månader dog en miljon människor där. Vi gick tillsammans tätt för att känna närhet, att veta att man inte gick där ensam med alla känslor.

Där gaskammaren hade stått stod det nu ett stort monument. Runt om stod det 17 000 stenar. De representerade alla de judiska församlingar som upphörde under andra världskriget. Många tårar föll den kvällen. Men det gjorde det enklare när man kan dela det med alla fina människor som är med på resan. I skenet av facklorna stod vi framför Janusz Korczak och jag tror alla fällde en tår eller två.

Resten av dagen åkte vi buss. Det var det roligaste på länge!

Linnea Adielsson

Vi har hela tiden "Levande historia". Allting blir verkligen mer sant när man får uppleva det. Dödssiffran man läste i historieböckerna blir verklig, namn man hört blir till personer som faktiskt levde. Man känner en ny slags sorg & en

annan tacksamhet för livet än innan. Att uppleva allting med denna grupp är helt fantastiskt, man är trygg med alla & vågar visa känslor. Tårar blir bemötta med kramar från andra. Alla är så sköna & goa & det är världens bästa gemenskap i gruppen. Resan kommer bli ett minne för livet & det känns skönt att kunna dela den med så fantastiska människor.

För en stund sedan lämnande vi Tarnow/Zbilytowska Gora där vi besökte massgravar. I en av dem låg de 700 barn från byn som blev skjutna, kula för kula, barn för barn. Graven var fint utsmyckad med ballonger, fjärilar i papper, stenar, färgglada drakar, badanka & små fina figurer från skolklasser i området. Det var fint att se att det finns människor som bryr sig om alla de människor vars drömmar slutade existera & vars familjer splittrades för alltid. Några av oss la även stenar vi målat hjärtan på, vid graven. Det kändes fint att kunna visa omtanke & kärlek till barnen på det sättet.

Till skillnad från Treblinka, Majdanek & Belzec så var denna plats fridfull, fåglar kvittrade & kylan var inte lika påträngande. Det låg inget mörker över begravningsplatsen i Tarnow.

Erica, Sally & Mathilda

Det var en judisk massgrav vi stod bredvid, det kändes som alltid helt absurt att höra om massgravarna. Vet ni varför det ligger småstenar på en judisk grav? Därför att en sten är evig och dess beståndsdelar finns alltid kvar, medan en blomma kan ruttna eller dö. Vi fick höra en sorglig historia och därefter fick vi en skrivuppgift som satte igång våra tankar. I historien var det som vanligt någon eller några människor som anser sig vara bättre och tar sig friheten att döda någon. Som inte respekterar åsikter, religion eller ras.

Medan vi ändå pratar om ras så berömde tyskarna oss svenskar för att vi var duktiga på att dela in folk i rasgrupper.

När jag började angripa våran skrivuppgift kom jag inte på vad jag skulle skriva, inte över huvudtaget. Men efter en stund välldes idéerna fram och pennan dansade över papperet. Vi fick frågan: "Vad betyder respekt?" Jag skrev "Respekt! Betyder det

något eller är det något man visar. Pratar jag med exempelvis en svart muslim och tycker hans värderingar och åsikter är okej så visar jag respekt. Jag måste inte hålla med honom men att inte tolerera eller att exempelvis påpeka hur fel han har är ett tecken på icke respekt.”

Robin

Klockan 08.00 var det samling utanför hotell Astoria då vi sedan gav oss ut i Krakow i Schindlers fotspår. Vi besökte olika plaster och byggnader. Ett spännande ställe var Schindlers fabrik här i Krakow, sedan åt vi lunch. Det bjöds på broccolisoppa, fylld kyckling med ris och sallad och till dessert blev det en cheesecake. Efter lunchen blev det ett stopp vid kommendant Amons hus (som är till salu om någon är intresserad). Vi gick sedan en bit till lägret Plaszow som är helt nerplockat. Där fanns bland annat ett flertal fina och stora monument.

Just nu sitter vi på bussen till Oswiecim. Vi har precis varit på Galisija museet i Krakow. Det fanns en utställning som skulle föreställa det judiska vardagslivet efter förintelsen. Det fanns många inspirerande och fina bilder som vi fick skriva om.

Nu ska vi försöka vila en stund innan nästa stopp, Oswiecim där vårt nästa hotell ligger.

Pussar och kramar Hanna och Benin

Regnet följde oss hela söndagen I Jozsefow rekapitulerade vi till berättelsen om reservpolisbataljon 101 från Hamburg, och besökte både torget, begravningsplatsen, synagogan och avrättningsplatsen. Det är en speciell känsla att sitta i mossan vid en massgrav, bli myggbiten och reflektera över sitt bästa sommarminne...

Lunchen i Lancut försenade oss, men vi anlände i hyfsad tid till Zbylitowska Gora. Tyvärr gjorde ett åskoväder det också. Ösregn som vräkte mer och mer, fick oss att till slut ge upp när det också började blixtra. Känns inte tryggt i skogspartier då. Platsen är en massgrav för judiska barn ifrån

Tarnow. De hann få berättelsen om lilla Ester och lyssna till Idas sommarvisa medan vi tände ljus – sedan fick vi ge upp... Kvällen i Krakow. Speciell känsla att vara där samma dag som gamle påven Johannes Paulus II helgonförklarades. Hann med en berättelse om honom vid Mariakyrkan.

Anna

Igår var den tuffaste och mest känslösamma dagen hittills på vår resa. Efter en tidig morgon med en härlig frukost, gav vi oss av mot Majdanek, ett transit/arbetes/förintelseläger i Lublin. När ryssarna befriade människorna från lägret, så bestämde dom sig för att bevara detta så mycket som möjligt, för att världen skulle få se vad som hade hänt här.

När vi körde på vägen bredvid lägret, drog alla på bussen efter andan. Byggnader, vaktorn och baracker och stora fält passerade förbi oss, och det var helt tyst på bussen. När vi anlände, besökte vi först Mausoleet, en mycket stor sal utomhus, fylld med aska från 50 000 människor som kremerades i Majdanek. Man kunde t o m urskilja benbitar i askan, vilket var väldigt obehagligt.

Därefter gick vi in i krematoriet, besökte baracker där fångarna hade bott, förvaringsbaracker fyllda med tusentals skor mm, och till slut gaskammaren på andra sidan lägret. Man kunde fortfarande se spår efter gasen Zyklon B i taken som stora blå fläckar. Detta blev en laddad upplevelse där många känslor hos alla kom fram. Efter en fin berättelse av Anna, fick vi våra brev som våra föräldrar hade skrivit till oss. Detta blev väldigt känslösamt för många, och mycket tårar, stöttande kramar och kärlek fanns mellan oss när vi läste våra brev där inne i gaskammaren. Man insåg hur mycket man saknar sina föräldrar och hur viktiga och betydelsefulla dom är för oss. Tack fina föräldrar som gjorde detta för oss, vi älskar er.

Efter en stark upplevelse, åkte vi till Izbica och besökte en massgrav uppe på ett berg. Här hade alla som hade bott i byn begravts, eftersom hela byn hade förintats av nazisterna 1942. Detta var en fin plats och ett intressant besök.

Efter detta åt vi även en god restauranglunch i form av grönsakssoppa med makaroner, kött fyllt med soltorkade tomater, stekt potatis och sallad och sedan äpplepaj med glass och vispad grädde. Utsökt, tyckte dom flesta!

Sedan trängde vi oss ihop i ett konferensrum (laddade med allt onyttigt vi köpt tidigare), för att titta på första delen av Schindlers List, en film som handlar om herr Schindler som räddade judar från döden genom att anställa dom på sin fabrik. Denna film utspelar sig i stor del i Krakow (som vi kommer fram till senare på söndag kväll). Många uppskattade filmen, medan vissa verkligen fick kämpa för att inte stänga ögonen. När första delen var slut, var vi väldigt trötta och gick upp till våra rum för att sova och ladda om för dag fem (eller vänta, är det inte dag 55?).

Denna dag har varit fylld av stunder där vi har skrattat oss till magont, gråtit tills det inte fanns något kvar att gråta fram, kramat varandra hårt och länge, förstått vad kärlek är och kommer bära med oss denna dag resten av våra liv. Denna grupp är som en enda stor familj, där alla accepterar varandra och tar in och ger kunskap. Vilken resa vi har gjort hittills tillsammans!

Kramar från

Hanna, Mirre, Anna och Anton

Idag är det den sista dan i Polen och vi njuter av våra stunder tillsammans. Vi vaknade klockan kvart över 6 och gick ner för att äta underbart god frukost. Efter en natt i sköna sängar var vi laddade med ny energi för att åka in till Auschwitz 1.

Vår underbara guide Wojtek berättade och förklarade hur det gick till i lägret och vi fick se en ny utställning som visade judarnas liv både före och efter kriget. Där fanns även en bok med 4 miljoner namn som hade registrerats i alla läger. Efter 2 timmar i Auschwitz 1 åt vi vår matpackning från hotellet och åkte vidare till Auschwitz Birkenau.

Det var verkligen ett stort läger och vi fick chansen att gå upp på tornet och se utsikten över nästan hela lägret. Vi

spenderade nästan fyra timmar på att gå runt och se oss omkring. Om man hade glömt allt det som hände där så var det faktiskt ett vackert ställe med underbar grön skog.

Efter Auschwitz Birkenau tog vi oss med buss till samma restaurang som igår och fick äta pommes (Äntligen), verkligen en god middag förutom efterrätten då som blev några frukter. När vi var färdiga med maten satte vi oss i bussen och åkte till en gammal judisk begravningsplats i Bedzin. Bedzin var en stad som bestod av 50% judisk befolkning och alla fick bosätta sig i det lilla gettot som från början var öppet men stängdes sen. Vi fick höra en berättelse om en tjej som var 14 år och hette Rutka. Rutka skrev en dagbok om hur det var att leva ett vanligt tonårsliv inne i gettot.

Rutka överlevde inte kriget utan deporterades till Auschwitz tillsammans med våra barn som vi skriver våra brev till.

Nu väntar en 3,5 timmars bussresa till Warszawa och imorgon är vi hemma igen.

Massor med kramar från alla tolerans elever! J

Nikola och Evelina

<http://tolerans.bloggo.nu/>

Läs artikel om projektet [Tolerans på riktigt](#) här på SocialPolitik.com .

Citat ur vårens resebloggar från högstadieskolor i Skurup och Lindome.

Anna Forsman och **Alexander Kaplar** är utbildningsledare i Toleransprojektet i Kungälv. De håller under cirka ett halvår innan resan förberedande samarbetsövningar, diskussioner, skriv/rituppgifter och berättelser på teman som moral, mod, ondska, mänskliga rättigheter. Resan är en avslutning på kursen. Resp. kommun står för alla utbildnings- och resekostnader.